

POSTANOWIENIE

11 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 11 kwietnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku W. Z.

z udziałem W. Z.1

o podział majątku,

na skutek skargi kasacyjnej W. Z.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie

z 20 października 2022 r., II Ca 1332/19,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od skarżącego na rzecz uczestniczki, tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, kwotę 5 400 (pięć tysięcy czterysta) zł z odsetkami wynikającymi z art. 98 §1¹ k.p.c. za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 20 października 2022 r. Sąd Okręgowy w Krakowie, w następstwie apelacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze w Krakowie z 15 stycznia 2019 r., w punkcie pierwszym (I) zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że ustalił, że przedmiotem podziału majątku wspólnego stron jest: a) spółdzielcze własnościowe prawo do oznaczonego bliżej w sentencji lokalu mieszkalnego o wartości 555 520 zł; b)

oznaczone bliżej w sentencji gospodarstwo rolne o łącznej wartości 878 489 zł; uchylił punkt 2 postanowienia; dotychczasowemu punktowi 3 nadał oznaczenie 2 i brzmienie, zgodnie z którym dokonał podziału majątku wspólnego stron w ten sposób, że na wyłączną własność wnioskodawcy przyznał gospodarstwo rolne opisane w punkcie 1b postanowienia, a na wyłączną własność uczestniczki spółdzielcze własnościowe prawo opisane w punkcie 1a postanowienia; dotychczasowemu punktowi 4 nadał oznaczenie 3; dotychczasowemu punktowi 5 nadał oznaczenie 4 i brzmienie, zgodnie z którym zasądził tytułem dopłaty od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kwotę 161 484,50 zł płatną w terminie jednego miesiąca od dnia prawomocności niniejszego postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek opóźnienia w zapłacie; dotychczasowym punktom 6, 7, 8, 9, 10, 11 i 12 nadał odpowiednio oznaczenie: 5, 6, 7, 8, 9, 10 i 11, przy czym kwotę zasądzoną od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy tytułem zwrotu nakładów poniesionych z majątku osobistego wnioskodawcy na majątek wspólny stron, tj. kwotę 15 377,50 zł z dotychczasowego punktu 7 zastąpił kwotą 22 220,20 zł. W pozostałym zakresie oddalił apelację (punkt II) oraz orzekł o kosztach postępowania odwoławczego (punkty III i IV).

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, wnioskodawca wskazał przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie

przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Skarżący nie wykazał, by zaskarżone orzeczenie było dotknięte tego rodzaju nieprawidłowościami. W uzasadnieniu wniosku, poza ogólnymi twierdzeniami o oczywistym charakterze wykazywanych w skardze zarzutów, w istocie ograniczył argumentację do stwierdzenia, że Sąd Okręgowy bezzasadnie utrzymał w mocy orzeczenie pierwszoinstancyjne oddalające żądanie wnioskodawcy rozliczenia pożytków uzyskiwanych przez uczestniczkę po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej, a Sądy obu instancji tego żądania nie rozpoznały, swoje stanowisko uzasadniły w rozbieżny w sposób, który nie znajduje poparcia w materiale dowodowym. Ponadto zarzucił, że Sąd Okręgowy niezasadnie oddalił wnioski wnioskodawcy o dopuszczenie dowodu z innego biegłego odnośnie oszacowania

wartości gospodarstwa rolnego z uwzględnieniem faktu, że znajduje się ono na terenie osuwiska, naruszając tym samym art. 232 k.p.c. Zdaniem skarżącego koniecznym jest wskazanie, jak dalece sąd orzekający może pomijać istotne i zasadne zarzuty dotyczące opinii biegłego, i jakie są kryteria przyjmowania zarzutów za ocenę subiektywną, podczas gdy każda z opinii głównych oraz każda z opinii uzupełniających dotknięte są istotnymi i ostatecznie niewyjaśnionymi uchybieniami. Podniósł również, że w trakcie postępowania odwoławczego konsekwentnie wnosił o powołanie w sprawie innego biegłego ds. szacowania wartości, zasadnie argumentując swój wniosek. Ostatecznie jednak Sąd Okręgowy dokonał samodzielnego swoistego uzupełnienia opinii co jest niedopuszczalne, gdyż Sąd nie może zastąpić biegłego, a opinia biegłego z kolei musi być jasna, spójna, logiczna i stanowcza. W ocenie skarżącego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona także w związku z oczywistym uchybieniem Sądu w sposobie rozliczenia nakładów i - jak podał - koniecznym jest także wskazanie sposobu rozliczenia nakładu z majątku osobistego wnioskodawcy na majątek wspólny w postaci wkładu lokatorskiego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego i przywołał tezę wyrażoną przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z 26 stycznia 2011 r. w sprawie II CSK 329/10, zgodnie z którą „wartość nakładu z majątku osobistego jednego z małżonków na ich majątek wspólny polegającego na wpłacie dokonanej przez małżonka na wkład mieszkaniowy związany ze spółdzielczym prawem do lokalu, odpowiada w chwili podziału tego majątku takiej części wartości spółdzielczego prawa do lokalu, jaką część stanowiła ta wpłata w stosunku do całego wkładu budowlanego wpłaconego przez małżonków, od zgromadzenia którego uzależniony był przydział lokalu”.

Z motywów zaskarżonego orzeczenia wynika jednoznacznie, że żądanie wnioskodawcy rozliczenia pożytków, które uzyskiwać miała uczestniczka zostało – wbrew twierdzeniom skarżącego – rozpoznane, tyle że niezgodnie z oczekiwaniami wnioskodawcy. Sądy oceniły zasadność tego żądania na gruncie przepisów prawa materialnego, które nie zostały objęte podstawami skargi kasacyjnej. Niepostawienie adekwatnych zarzutów, a tym samym niepodważanie trafności stanowiska wyrażonego w zaskarżonym orzeczeniu pod kątem naruszenia

przepisów prawa materialnego wyklucza w tym zakresie oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

Skarżący nie wykazał również oczywistej zasadności zarzutu naruszenia art. art. 278 § 1 w związku z art. 227 k.p.c., do którego odwołuje się twierdzenie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania dotyczące niezasadnego oddalenia wniosków skarżącego o dopuszczenie dowodu z innego biegłego odnośnie oszacowania wartości gospodarstwa rolnego. Trzeba zwrócić uwagę, że zawarte we wniosku twierdzenie skarżącego, iż oddalenie powyższych wniosków dowodowych doprowadzić miało do naruszenia art. 232 k.p.c., nie koreluje z postawionymi w skardze zarzutami, zgodnie z którymi naruszenie art. 232 zd. 2 w związku z art. 278 § 1 k.p.c. nie dotyczyło dowodu z opinii innego biegłego dotyczącego oszacowania wartości gospodarstwa rolnego, tylko dowodu z opinii biegłego co do wysokości pożytków. Tymczasem skarżący opiera twierdzenie o oczywistej zasadności zarzutu naruszenia przywołanych wyżej przepisów na innej niż przyjął to Sąd Okręgowy ocenie dowodu z opinii biegłego dotyczącej oszacowania wartości gospodarstwa rolnego. Opinia biegłego podlega ocenie sądu wedle reguł określonych w art. 233 § 1 k.p.c., stosownie zaś do art. 398³ § 3 k.p.c. ta sfera uprawnień jurysdykcyjnych sądu powszechnego nie może być przedmiotem zarzutów kasacyjnych. Uzasadnienie wniosku w kontekście ujawnionych w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia motywów rozstrzygnięcia nie dostarcza żadnych argumentów, które pozwalałyby wnioskować Sądowi Najwyższemu, że zarzuty naruszenia art. 278 § 1 w związku z art. 227 k.p.c. są oczywiście zasadne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Skarżący nie zdołał również wykazać, że skarga jest oczywiście uzasadniona w związku z oczywistym uchybieniem Sądu w sposobie rozliczenia nakładów. Z uzasadnienia wniosku nie wynika, którego z podniesionych zarzutów kasacyjnych dotyczyć ma twierdzenie o oczywistości skargi kasacyjnej w tym zakresie. Jak wynika z petitum skargi wnioskodawca zarzucił naruszenie art. 618 § 1 w związku z art. 567 § 3 i art. 684 k.p.c. przez niedokonanie przez Sąd rozliczenia pożytków uzyskanych przez uczestniczkę z majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej; naruszenie art. 232 zd. 2 w związku z art. 278 § 1 k.p.c. przez niezastosowanie i niedopuszczenie opinii biegłego z urzędu co do

wysokości pożytków w sytuacji, w której dowód ten był niezbędny dla rozstrzygnięcia; naruszenie art. 278 § 1 w związku z art. 227 k.p.c. przez niezastosowanie i oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii kolejnego biegłego w zakresie szacowania wartości nieruchomości mimo szeregu istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy uchybień popełnianych przez biegłego sądowego P. P. i niewyjaśnienie wszystkich zarzutów zgłaszanych do opinii oraz naruszenie art. 233 § 1 w związku z art. 391 oraz 378 § 1 i art. 382 k.p.c. polegające na przyjęciu przez sąd drugiej instancji za własne ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze w Krakowie bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań w tej kwestii, w sytuacji gdy zarzuty apelacji obejmowały sprzeczność ustaleń sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym materiałem dowodowym co skutkowało tym, że zarzuty apelacji w ten sposób nie zostały rozpoznane w całości.

Na uzasadnienie wniosku w zakresie dotyczącym nakładów skarżący, poza przywołaniem jednej tezy wyrażonej przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z 26 stycznia 2011 r. w sprawie II CSK 329/10, nie przedstawił żadnej merytorycznej argumentacji. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono natomiast, że na tle stosowania art. 45 k.r.o. ugruntował się w judykaturze pogląd, że nakłady (wydatki) z majątku odrębnego (osobistego) na majątek wspólny należy rozliczyć w ten sposób, iż trzeba ustalić stosunek ułamkowy (procentowy) ich wartości do wartości nabywanego składnika majątkowego w chwili nabycia i tą relację „przenieść” na chwilę dokonywania podziału dorobku (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 września 2009 r., V CSK 39/09, OSNC-ZD 2010, nr 2, poz. 62). Z uzasadnienia zaskarżonego postawienia wynika, że Sąd Okręgowy zastosował powyższą zasadę i ustalił proporcję wartości nakładu do wartości prawa, które podlegało podziałowi, uwzględniając, że nakład w ustalonej w sprawie wartości procentowej wnioskodawca uczynił na prawo lokatorskie, zaś podziałowi podlegało prawo własnościowe.

Zgodnie z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wymaganie określone w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest tożsame z określonym w art. 398⁴ § 2 k.p.c., co oznacza, że skarżący powinien odrębnie przytoczyć podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie i odrębnie uzasadnić wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawet jeżeli argumentacja prawna może się w pewnym zakresie

pokrywać (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, Nr 10, poz. 156; z 5 czerwca 2001 r. IV CZ 45/01, OSNC 2001, Nr 10, poz. 157; z 10 stycznia 2003 r. VCZ 189/02, niepubl.; z 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubl.; z 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl.; z 11 kwietnia 2018 r., V CSK 547/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 567/17, niepubl.). Uzasadnienie oczywistej zasadność skargi nie może więc poprzestawać na prostym odwołaniu do naruszeń prawa wskazanych w podstawach kasacyjnych. Uzasadnienia przyczyn kasacyjnych, kwalifikujących przyjęcie skargi do rozpoznania, Sąd Najwyższy nie może doszukiwać się w uzasadnieniu podstaw, niezależnie od tego, że chodzi w tym wypadku o zupełnie odmienne metody argumentowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., II CSK 432/19, niepubl., z 15 grudnia 2006 r., III CZ 93/06; nie publ. i z 18 kwietnia 2012 r., I CSK 520/11, niepubl.).

Przedstawiona przez skarżącego we wniosku argumentacja nie tylko nie odwołuje się do naruszeń wskazanych w petitum skargi kasacyjnej, ale nie koreluje z tymi naruszeniami, co na etapie oceny skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy pod kątem jej przyjęcia do rozpoznania i obowiązujących na tym etapie ograniczeń nie pozwala przyjąć, że powyższa kwestia została objęta zarzutami kasacyjnymi, a tym samym wykluczony w tym względzie jest wniosek o jej oczywistej zasadności.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[ms]